

Asia: Lausuntopyyntö arviointiohjelmasta, Edith-merituulivoimahanke (LVV-U/23224/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähallitus suunnittelee Edith-merituulivoimahanketta hallinnoimalleen yleiselle vesialueelle Närpiön kaupungin edustalle. Merituulivoima-alueen laajuus olisi noin 180 neliökilometriä. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa enintään 100 voimalan merituulivoima-alue, jossa yksittäisen voimalan kokonaiskorkeus on enintään 390 metriä merenpinnasta. Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Luke ottaa lausunnossaan kantaa ainoastaan omaan toimialaansa liittyviin asioihin.

2 Lausunto

Kalat ja kalastus

Kalaston ja kalastuksen nykytilaa koskevassa tekstissä on jonkin verran tarpeetonta taustatietoa, virheellistä tietoa sekä tietoa, jonka todenperäisyys on kyseenalaista. Tekstissä esimerkiksi mainitaan, että silakka ja kuha hyödyntävät kluuvijärviä kutumiseen, mikä ei pidä paikkaansa. Vähintäänkin kyseenalainen on myös esimerkiksi väite, jonka mukaan ”siikakanta on vähentynyt erityisesti harmaahylkeiden lisääntymisen myötä, sillä hylkeet saalistavat siikaa tehokkaasti”. Sivun 116 alussa on virheellistä tietoa kaupallisten kalastajien ryhmistä.

Arviointiohjelmassa esitetään tehtäväksi kalojen poikastuotantoalueiden selvitys Gulf-näytteenottimella vuonna 2026, eli työ on jo ilmeisesti tehty. Tekstissä ei kerrota miten tuloksia on tarkoitus hyödyntää vaikutusten arvioinnissa tai hankkeen suunnittelussa. Luken käsityksen mukaan selvityksen hyödyt jäävät olemattomiksi. Parhaimmillaan voidaan saada suuntaa antavaa tietoa siitä, kummalla alueella (pohjoinen vai etelä) esiintyi kartoitusten aikana enemmän silakan poikasia. Tiedolla on tuskin merkitystä hankkeen suunniteluun. Jos kaapelien asennuksesta kalojen lisääntymiselle mahdollisesti aiheutuvia haittoja halutaan välttää, niin riippumatta poikasselvitysten tuloksista, tehokkaimmat keinot vaikuttaa riskeihin liittyisivät töiden (kaapelien asentamisen) vuodenaikaiseen ajoittamiseen.

Luke on koonnut kartalle tiedot suomalaisten alusten troolausalueista vuosina 2018–2022 ja raportin ohella troolausalueista on saatavilla avoin paikkatietoaineisto. Hankealueella ja eteläisellä kaapelireitillä on ollut jonkin verran troolikalastusta. Troolausalueet pysyvät paljolti samoina vuodesta toiseen, ja siksi tätä valmiiksi koottua aineistoa kannattaisi tässäkin hyödyntää.

Arviointiohjelmassa todetaan, että alueen kaupallista kalastusta on selvitetty vuonna 2023 toteutetulla kyselyllä. Kyselyiden ongelmana on se, että vastausprosentti jää yleensä alhaiseksi. Parempaa tietoa alueen kaupallisesta kalastuksesta olisi mahdollista saada haastatteluiden avulla, aloittamalla

esimerkiksi kalatalousalueiden toiminnanjohtajien haastatteluilla ja myöhemmin täydentämällä kuvaa kalastajien haastatteluilla. Tukena voisi käyttää myös kalastajien viranomaisille ilmoittamia saalistietoja. Kaupallisten kalastajien vakiintuneista rysäpaikoista löytynee myös tietoa. Vapaa-ajankalastusta todetaan selvitetävän asukaskyselyn yhteydessä, mutta tarkempia yksityiskohtia tekstistä ei selviä.

Kaloja ja kalastusta koskevien selvitysten yhteydessä ei ole kerrottu, mitkä ovat niiden tavoitteet ja miten kalastusta koskevia tietoja on lopulta tarkoitus hyödyntää ympäristövaikutusten arvioinnissa. Siksi suunnitelmien tarkempi arviointia tältä osin on mahdotonta. Syntyy pikemminkin kuva, että erilaista tietoa on kerätty varmuuden vuoksi ilman tarkempaa suunnitelmaa.

Voimaloiden mahdolliset perustamistavat tarkentunevat kartoitusten ja suunnittelun edetessä. Jos myöhemmin päädytään käyttämään paalutusta, on mahdollista, että siitä aiheutuva voimakas rakentamisen aikainen vedenalainen melu vaikuttaa esimerkiksi lohen vaelluksiin tai merinisäkkäisiin. Tämäkin mahdollisuus olisi hyvä pitää selkeästi mukana ympäristövaikutusten arvioinnissa erityisesti siksi, että paalutusmelun ja siitä aiheutuvien haittojen vähentämiseen on olemassa useita tehokkaita keinoja.

Hylkeet

Hylkeet ovat herkimpiä ihmislähtöiselle häiriölle lisääntymis- ja karvanvaihtoaikoina eli kevättalvella ja keväällä. Hankealueella tai sen välittämässä läheisyydessä ei ole tiedossa merkittäviä harmaahylkeiden eli hallien karvanvaihtoalueita. Alueella voi kuitenkin olla jäätilanteesta riippuen merkitystä pääosin ajojälle synnyttävälle hallille lisääntymisalueena. Itämerennorpan osalta hankealue sijoittuu pääasiallisen lisääntymis- ja karvanvaihtoalueen eli Perämeren ulkopuolelle.

Molemmat hyljelajit voivat kuitenkin tehdä pitkiäkin siirtymisiä tyypillisesti ravinnonhankinnassa ja/tai vuodenaikaisvaelluksilla. Yleisesti ottaen karvanvaihtoaikaisista hyljemääristä tai hylkeiden puuttumisesta ei voi vetää johtopäätöksi hylkeiden esiintymisestä alueella muina vuodenaikoina. Arviointiohjelmassa todetaan, että tarkoitus on selvittää myös hylkeiden ruokailualueiden sijainti hankealueen vaikutuspiirissä, mutta epäselväksi jää, millä aineistoilla ja menetelmillä tämä on tarkoitus tehdä.

Hylkeiden havainnointi linnustoseurantojen yhteydessä ei juurikaan kerro alueen hyljemääristä, koska hylkeet viettävät karvanvaihtoajan ulkopuolella valtaosan ajastaan (noin 80 %) sukelluksissa. Epäselväksi myös jää, miten ja missä määrin kalastajatiedusteluista on tarkoitus käyttää hylkeisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen myötä ihmistoiminta lisääntyy alueella myös rakennusvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden toiminnan ja jatkuvan ylläpidon ja huollon takia. Keskeisimmät vaikutukset liittyvät lisääntyvään ihmislähtöiseen vedenalaiseen meluun ja muuhun häiriöön. Arviointiohjelmasta ei kuitenkaan käy ilmi, onko näitä käytönaikaisia häiriövaikutuksia tarkoitus arvioida lainkaan.

Arviointiohjelmassa myös todetaan, että toiminnan aikana hylkeiden lisääntymisalueille voi kohdistua vaikutuksia, jos meritulipuisto muuttaa merialueen jääolosuhteita. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan käy ilmi, onko näitä

13.10.2026

mahdollisia vaikutuksia tarkoitus arvioida. Hankealue sijoittuu norpan varsinaisen lisääntymisalueen ulkopuolelle, mutta myös halli pyrkii synnyttämään jälle.

Kokonaisuudessaan vaikutusten arviointimenetelmät on hylkeiden osalta kuvattu jossain määrin ylimalkaisesti, ja vaikka arviointiohjelmassa on listattu työssä käytettäviä lähteitä ja aineistoja, siitä ei käy ilmi, miten näitä aineistoja on tarkoitus tarkemmin hyödyntää vaikutusten arvioinnissa.

Yksittäinen hanke tuskin aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia hylkeille, mikäli alue ei ole keskeinen lisääntymis- ja karvavaihtoalue, mutta vaikutukset voivat muuttua merkittäviksi yhteisvaikutuksena muiden tuulivoimahankkeiden (tai vastaavien) kanssa. Hylkeiden osalta yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi keskittyä erityisesti hankkeiden aiheuttamaan muutokseen vedenalaisessa melussa ja jääolosuhteissa.

Linnut

Hankkeen merkittävät linnustovaikutukset on tunnistettu arviointiohjelmassa pääosin realistisesti. Linnustoselvitysten kokonaisuus on laaja ja kattaa useita muuttokausia sekä pesimä-, levähdys- ja ruokailulinnuston kartoituksia. Arviointiohjelmassa on tunnistettu keskeiset merituulivoimahankkeisiin liittyvät vaikutusmekanismit, kuten muuttolinnustoon kohdistuvat este- ja törmäysvaikutukset, levähtävien ja ruokailevien lintujen häiriintyminen sekä mahdolliset vaikutukset lähistöllä oleviin linnustollisesti arvokkaisiin IBA-, FINIBA-, MAALI- ja Natura-kohteisiin.

Hankealueella on todettu runsaasti levähtäviä mustalintuja, pilkkasiipiä sekä muuta vesi- ja merilinnustoa ja hanke sijoittuu laajojen muuttoreittien alueelle. Näin ollen on mahdollista, että linnustoon kohdistuvat vaikutukset osoittautuvat myöhemmässä arvioinnissa arviointiohjelmassa esitettyä merkittävämmiksi. Runsaasti lintuja on havaittu erityisesti hankealueen koillisosan matalikoilla, joka osuu Närpiön-Korsnäsin merimatalikon MAALI-alueelle. Tämän alueen linnustovaikutusten arviointiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja alueen jättämistä tuulivoima-alueen ulkopuolelle pitäisi harkita. Myös yhteisvaikutuksiin ainakin lähialueen muiden merituulivoimahankkeiden tulisi kiinnittää huomiota.

Selvityksiin liittyy epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Merkittävin epävarmuus liittyy muuttolinnuston luontaiseen vuosien väliseen vaihteluun, sillä muuttoreittien sijaintiin ja muuttajamääriin vaikuttavat voimakkaasti sääolosuhteet ja myös jäättilanne. Vaikka seurantoja on toteutettu useana vuotena, kaikkia poikkeuksellisia muuttotilanteita ei välttämättä ole saatu aineistoon mukaan. Avomerialueella tapahtuvan muuton havainnointi on myös teknisesti haastavaa. Hankealue sijaitsee kaukana rannikosta, missä näkyvyys ja sääolosuhteet voivat rajoittaa havaintojen laatua ja havaittavuutta erityisesti korkealla muuttavien lintujen osalta. Tämän vuoksi muuttokorkeuksiin ja muuttovirtojen suuruuteen liittyy epävarmuutta.

Erityisesti törmäysriskien ja estevaikutusten kohdalla vaikutusten arviointi perustuu mallinnuksiin ja asiantuntija-arvioihin. Arvioiden luotettavuus riippuu käytettävissä olevien lähtötietojen kattavuudesta sekä lintujen todellisesta käyttäytymisestä tuulivoima-alueen valmistuttua. Epävarmuutta liittyy myös hankkeen ja lähialueen muiden merituulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin. Epävarmuustekijät eivät kuitenkaan ole poikkeuksellisen suuria suhteessa merituulivoimahankkeiden linnustoselvityksiin yleensä, koska aineistoa on

kerätty useana vuotena ja useilla eri menetelmillä. Epävarmuuksien vaikutus tulee kuitenkin kuvata avoimesti arviointiselostuksessa, erityisesti muuttolinnuston määrien, lentokorkeuksien ja yhteisvaikutusten arvioinnin osalta.

Arviointiohjelmaa varten tehtyjä selvityksiä voidaan pitää pääosin riittävänä ja järkevästi kohdennettuna. Ainoa selkeä puute on se, että yömuuttoon ei kiinnitetä lainkaan huomiota. Tutkahavainnoinnilla olisi mahdollista korjata tätä puutetta ja saada laadukasta tietoa myös lintujen lentokorkeuksista. Vaikutusten arvioinnin käytännön toteuttamisesta ei kerrota juuri mitään muuta kuin se, mitä huomioidaan ja että arvion toteuttaa linnustoasiantuntija. Haittojen vähentämiskeinoista ja yhteisvaikutusten arviointimenetelmistä ei mainita mitään.

Voimaloiden valoihin liittyvillä ratkaisulla samoin kuin voimaloiden sijoitteluilla tuotantoalueen sisällä on mahdollista vaikuttaa törmäysriskiin ja estevaikutukseen. Rakennusaikaisia häiriöitä voisi vähentää tehokkaimmin töiden ajoittaminen pesimäkauden ulkopuolelle. Nämä keinot tulisi ottaa huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kaloja ja kalastusta koskevassa tekstissä on jonkin verran asiavirheitä ja on tehty joitakin selvityksiä, joiden hyödyllisyys jää kyseenalaiseksi. Kaloihin, kalastukseen, lintuihin sekä hylkeisiin liittyvät tekstit muistuttavat monin paikoin pikemminkin aineistonkeruusuunnitelmaa kuin ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa, sillä kerättyjen aineistojen käyttöä varsinaiseen vaikutusten arviointiin ei juurikaan ole kuvattu. Mahdollisten paaluperustusten käytöstä aiheutuvan melun vaikutukset hylkeille ja kaloille sekä siihen liittyvät haittojen vähentämiskeinot tulisi selkeästi huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Suunnitellut linnustonselvitykset kohdistuvat pääosin oikeisiin ja vaikutusten kannalta merkittävimpiin asioihin. Seurantoja on toteutettu useana vuotena, mikä parantaa aineiston edustavuutta suhteessa vuosien väliseen vaihteluun. Yömuuttoa koskevat selvitykset jäävät kuitenkin puuttumaan. Myös mahdollisten haittojen vähentämiskeinot tulisi huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Joiltain osin tavoitteet voivat olla epärealistia, sillä Pohjanlahdelle soveltuvaa tietoa esimerkiksi tuulivoiman mahdollisista vaikutusmekanismeista ei ole riittävästi. Hankealueelta kerättyjen aineistojen hyödyntämismahdollisuuksia osittain vähentää se, että järjestelmällisesti kerättyä karkeampaakaan vertailuaineistoa ei ole saatavilla laajemmin Pohjanlahden alueelta. Tämän tyyppistä tietoa tarvittaisiin lisää erityisesti yhteisvaikutusten arviointiin.

Koko vaikutusten arviointiprosessin osalta kysymyksiä herättää se, että maastossa tehtävät selvitykset on jo ilmeisesti kokonaan tehty ja arviointiohjelmaa koskevalla palautteella ei käytännössä voida enää vaikuttaa maastossa tehtäviin selvityksiin. Näin ei kai pitäisi toimia?

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 13.10.2026 klo 11:11:13.

Lausunnon valmistelija(t):

Antti Lappalainen

Camilla Ekblad, Esa Huhta, Inari Helle, Mats Westerbom

Liitteet:

Tiedoksi: